

Tijdschriftenoverzicht (academische tijdschriften) 2021

Samenstelling: Juliette Bernds en Martin Hoondert

Afgerond: oktober 2021

De volgende tijdschriften zijn volledig doorgenomen (alle afleveringen van 2020 tot en met oktober 2021):

1. Mortality: Volumes 25 en 26
2. Death Studies: Volumes 44 (issue 1-12) en 45 (issue 1-9)
3. Thanatos: Volume 9(2)
4. OMEGA: Volumes 80, 81, 82, 83, en 84 (1)
5. Jaarboek voor liturgie-onderzoek / Yearbook of Ritual and Liturgical Studies: Volume 36

Daarnaast is gezocht op diverse trefwoorden.

Begraven / begraafplaats

Knopke, E.

The arranged mourning ambience. About the professional production of atmospheres at funeral services

Mortality 25(4), 433-448. DOI: [https://doi-org.tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1080/13576275.2019.1696762](https://doi.org/tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1080/13576275.2019.1696762)

Hoe zorgen professionals voor een specifieke sfeer tijdens begrafenissen? Een begrafenis heeft een formele standaard met een bepaalde herhaling, performativiteit, en symboliek. Actoren hebben bepaalde taken en verantwoordelijkheden die zij op bepaalde manieren uitvoeren om een bepaalde sfeer te creëren. Als voorbeeld, zij moeten voorzichtig zijn om hun acties niet te veranderen op basis van hun eigen emoties/gevoelens (*affections*) zodat de standaard niet verandert en zodat de sfeer en gevoelens van het moment onder controle blijven.

Rainsford, S., Phillips, C.B., MacLeod, R.D. & Wilson, D.M.

Funeral and interment practices of rural residents: A mixed methods study

Death Studies 45(2), 101-109. DOI: <https://doi.org/10.1080/07481187.2019.1616853>

Australië maakt net zoals vele andere westerse landen een verandering mee van traditionele begrafenissen naar crematies, en van religieuze kerkelijke begrafenissen naar meer persoonlijke en informele ceremonies. Dit paper gaat specifiek over de wensen en rituelen van mensen die wonen op het platteland specifiek (in Australië). Door het gebruik van een mixed methods studie, hebben de schrijvers geprobeerd om de huidige begrafenisrituelen

van mensen in afgelegen gebieden in Australië vast te leggen en inzicht te geven in hun gebruiken. Crematie is vaak voorkomend maar toch willen ook veel mensen begraven worden om een connectie te behouden met hun boerderijen en gemeenschap.

Mitima-Verloop, H.B., Mooren, T.M. & Boelen, P.A.

Facilitating grief: An exploration of the function of funerals and rituals in relation to grief reactions.

Death Studies 45(9), 735-745. DOI: <https://doi.org/10.1080/07481187.2019.1686090>

De auteurs hebben geconstateerd dat er zich een gat bevindt in de literatuur over de verbinding tussen de evaluatie van de begrafenis, het gebruik van rouw rituelen, en rouw reacties. In deze studie is de relatie tussen de perceptie van de rouwende individuen van de begrafenis van hun geliefde, het gebruik van post-begravenis rituelen en de gevolgen van het verlies onderzocht met behulp van een longitudinaal onderzoeksdesign. Een van de resultaten van dit onderzoek wijst uit dat er een positieve perceptie van de begrafenis gerelateerd is aan een positief effect in de eerste maanden na het verlies maar er is geen significante link met de intensiteit van rouw gevoelens.

Sofka, C.J. (reviewer)

Sloane, D.C. (2018). *Is the cemetery dead?* (boek review)

OMEGA 80(3), 506-508. DOI: <https://doi-org.tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1177%2F0030222819877345>

In dit boek review over *is the cemetery dead?* schrijft Sloane over de verschillende delen van het boek en welke vragen het boek beantwoordt. Het gaat o.a. over hoe de komende generaties hun herinneringen gaan bewaren, hoe zij de overledenen herinneren, en of de begraafplaats wel blijft bestaan. Het gaat ook bijvoorbeeld over andere strategieën om rouw te uiten zoals tattoos, t-shirts, altaren, en “ghost bikes”.

Walter, T., & Bailey, T.

How funerals accomplish family: findings from a mass-observation study

OMEGA 82(2), 175-195. DOI: <https://doi-org.tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1177%2F0030222818804646>

Dit artikel gaat in op de manier waarop begravenissen omgaan met het concept ‘familie’. Bij begravenissen wordt vaak onderscheidt gemaakt tussen familie en geen familie en dat familieleden van de overledene vaak bepaalde verplichtingen voelen om bepaalde dingen te doen zoals het vertonen van het zijn van een ‘normale’ familie. De Britse correspondenten construeren rouw op basis van de familieconnectie tot de overledene. Een ander voorbeeld is dat mensen die geen familie waren van de overledene het gevoel hadden dat ze niet naar de ‘tea’ konden gaan na de begrafenis omdat ze zich niet wilde opdringen aan de familie.

Klass, D. (reviewer)

Rugg, J., & Parsons, B. (2019). *Funerary Practices in England and Wales* Mathijssen, B., & Venhorst, C. (2019). *Funerary Practices in the Netherlands* Nešporová, O. (2020). *Funerary Practices in the Czech Republic*. Pavićević, A. (2021). *Funerary Practices in Serbia* (Book reviews)

OMEGA 84(1), 337-340. DOI: <https://doi-org.tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1177%2F00302228211014712>

Review van een boek series die gaat over begrafenis praktijken waarvan nu vier boeken uit zijn over Engeland en Wales, Nederland, Tsjechië en Servië. Alle boeken gaan over verschillende concepten dus dat maakt het makkelijk om alleen bepaalde delen te lezen waar uw interesses liggen. De verschillende hoofdstukken in elk boek zijn de geschiedenis, demografische en wettelijke kaders, de uitvaartonderneming industrie, het betalen voor begrafenis, een typische begrafenis, begraven en begraafplaatsen, en crematie en crematoriums.

Burrell, A., & Selman, L.E.

How do funeral practices impact bereaved relatives' mental health, grief and bereavement?

A mixed methods review with implications for COVID-19

OMEGA (online). DOI: <https://doi-org.tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1177%2F0030222820941296>

Dit artikel onderzoekt de gevolgen voor rouwende personen die tijdens de COVID-19 pandemie hun geliefde zijn verloren en dus te maken hebben met beperkte groepsgroottes voor begrafenis en dergelijke. De resultaten wijzen niet een duidelijke conclusie uit waarbij vijf studies aangeven dat er wel positieve effecten zijn van het deelnemen aan begrafenis en 6 niet. Maar kwalitatief onderzoek wijst uit dat het voordeel van na de dood rituelen liggen in de mogelijkheid dat ze het zelf kunnen vormen en afscheid kunnen nemen op een manier die voor hen betekenisvol is.

Grzegorz Tylec, G., & Szegda, J. (2020)

A virtual grave: legal regulations of a new virtual social phenomenon, *Information & Communications Technology Law*, 29:2, 135-150,

DOI: [10.1080/13600834.2020.1732037](https://doi.org/10.1080/13600834.2020.1732037)

Steeds vaker zien we 'online begraafplaatsen'. Dit artikel gaat in op de vraag welke problemen hierbij kunnen optreden wat betreft wet- en regelgeving. De onderzoekers zien de voordelen van online begraafplaatsen: ze zijn vaak aanvullend op de herinneringspraktijken in de fysieke realiteit. Regelgeving is lastig.

Rugg, J. (2020)

Social justice and cemetery systems

Death Studies, juni 2020, DOI: [10.1080/07481187.2020.1776791](https://doi.org/10.1080/07481187.2020.1776791)

In dit artikel wordt gekeken naar de begraafplaats vanuit het perspectief van sociale rechtvaardigheid (social justice). Principes vanuit de social justice theorie worden toegepast: het recht op een begrafenis, gelijke rechten ten aanzien van de dienstverlening ondanks verschillen in inkomsten, vrijheid van religie, aandacht voor het milieu. Deze principes kunnen spanningen oproepen.

Cremeren / crematorium

Pavićević, A.

A minute's silence: the development of modern cremation in the European communist countries *Mortality* 26(2), 157-170. DOI: <https://doi-org.tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1080/13576275.2021.1909235>

De modern vorm van crematie ging om meer dan alleen het feit dat het meer hygiënisch, ecologisch en esthetisch is. Het is altijd verbonden geweest met politieke, nationale en culture ideologieën met een sterk overeenkomst van antiklerikalisme en secularisme. Dit artikel onderzoekt of moderne crematie de idealen van socialisme en communisme in landen die achter het IJzeren Gordijn zaten en zo ja, op welke manier dan. De conclusie is afhankelijk van bepaalde elementen (communisme gebaseerd op nationalisme of niet, landen die zich wilden distantiëren van de USSR, religie zoals banden met Islam, etc). Crematie had een zeer gelimiteerd en verscheiden succes in verschillende landen. Dat hing af van politiek, historische erfenissen, en religieuze en nationale tradities en niet zo zeer van de theorie dat crematie een methode van het ontkennen van de dood is (Tradii & Martin, 2017).

Birrell, J., Schut, H., Stroebe, M., Anadria, D., Newsom, C., Woodthorpe, K., Rumble, H., Corden, A., & Smith, Y.

Cremation and grief: Are ways of commemorating the dead related to adjustment over time?

OMEGA 81(3), 370-392. DOI: <https://doi-org.tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1177%2F0030222820919253>

Het is bekend dat begrafenissen meerdere functies hebben voor mensen die een geliefde zijn verloren en dat er een algemene aanname is dat participatie in rouw activiteiten positieve gevolgen heeft voor het accepteren van het verlies. Dit onderzoek heeft onderzocht of beperkende crematie ceremonies een negatieve associatie hebben met rouw door de tijd heen. De uitkomst is dat zij geen link hebben kunnen vinden tussen bepaalde aspecten van crematie en levels van rouw door de tijd heen. De zorgen over 'funeral poverty', dat mensen slechter om kunnen gaan met rouw door beperkte ceremoniële activiteiten is niet bewezen.

Rituelen

Kasket, E.

Traditions of death and burial (boek review)

Mortality 26(2), 219. DOI: <https://doi-org.tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1080/13576275.2020.1789963>

Dit boek is extra relevant dankzij de Covid-19 pandemie omdat de auteur bepaalde gebeurtenissen beschrijft die erg lijken op wat er nu gaande is. Dit boek geeft kennis over de geschiedenis van hoe Engelsen omgaan met de dood. De auteur beschrijft bijvoorbeeld de praktische zaken die geregeld moesten worden rond begrafenissen in vroegere tijden. De kern van de rituelen beschreven is het concept van 'continuïng bonds'.

Arslan, B.S., & Buldukoglu, K.

Grief rituals and grief reactions of bereaved individuals during the Covid-19 pandemic

OMEGA (online). DOI: <https://doi-org.tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1177%2F00302228211037591>

Het doel van deze studie was om de rouw rituelen en rouw reacties te onderzoeken van individuen die iemand zijn verloren tijdens de Covid-19 pandemie. Een meerderheid van de participanten heeft aangegeven dat de pandemie hun rouwproces heeft beïnvloed. De redenen daarvoor zijn het feit dat ze niet samen konden zijn met andere geliefden, ze daardoor hun gevoelens minder konden delen en dat ze bepaalde 'taken' in het rouwproces niet konden uitvoeren. Dit onderzoek heeft rituelen alleen bekeken in relatie tot rouw reacties en zij raden aan om verder onderzoek te doen door middel van interviews. Maar dit artikel geeft wel al een goede basis voor het effect van de pandemie.

Goodhead, A.F.

Hospices as facilitators of memorialisation

Mortality 25(1), 25-47. DOI: <https://doi-org.tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1080/13576275.2019.1573217>

Hospices in het Verenigd Koninkrijk bieden nabestaanden de kans om hun geliefde te herinneren door 'free-writing' in Memorial Books of door deelname aan een Memorial dienst. Beide vormen laten de meest recente verlies theorieën zien in de praktijk. Het concept van 'continuïng bonds' is sterk aanwezig omdat nabestaanden de kans hebben om nieuws te vertellen aan hun overleden geliefden en hun te vertellen dat ze gemist worden. In het artikel wordt ook geschreven over online rouwen en herinneren. Dit artikel haalt veel verschillende dingen aan en gebruikt 'free-writing' in Memorial Books en deelname aan een Memorial dienst als een case om te laten zien hoe nuttig deze vormen van continuïng bonds kunnen zijn voor nabestaanden.

Turner N, Caswell G.

A Relative Absence: Exploring Professional Experiences of Funerals Without Mourners.
OMEGA (online) doi:[10.1177/0964663917734415](https://doi.org/10.1177/0964663917734415)

Dit artikel gaat over de 'eenzame uitvaart', een uitvaart waarbij geen nabestaanden zijn. Het artikel gaat in op de rol van de uitvaartleider: hoe doen zij hun werk, hoe handelen zij als er geen gemeenschap is om het ritueel vorm te geven?

Rumbold B, Lowe J, Aoun SM.

The Evolving Landscape: Funerals, Cemeteries, Memorialization, and Bereavement Support.
OMEGA (online), februari 2020. doi:[10.1177/0030222820904877](https://doi.org/10.1177/0030222820904877)

Dit artikel gaat in op veranderende herinneringspraktijken. Steeds vaker kiezen mensen niet voor een graf en een grafmonument en worden de herinneringspraktijken minder publiek, de herinneringspraktijken worden in toenemende mate informeel (en/of online). De vraag is wat de impact hiervan is op het rouwproces. Professionals (uitvaartbegeleiders) kunnen hierin een rol spelen door nabestaanden te adviseren wat nodig is voor een goed rouwproces.

Palliatieve zorg / sterven

Ent, M.R., & Gergis, M.A.

The most common end-of-life reflections: a survey of hospice and palliative nurses
Death Studies 44(4), 256-260. DOI: <https://doi.org/10.1080/07481187.2018.1539053>

Dit artikel identificeert de meest voorkomende reflecties van terminaal zieken aan het einde van hun leven. Hiervoor zijn 124 verpleegkundigen ondervraagd door middel van een enquête. Meer dan de helft van de verpleegkundigen rapporteerde dat hun patiënten zich meer zorgen maakten over hun geliefden van over zichzelf. Ook werd vaak vermeld dat patiënten spijt betuigden over dat ze beter voor zichzelf hadden moeten zorgen, over conflict in relaties en gemiste kansen.

Holm, M., Arestedt, K., Öhlen, J. & Alvariza, A.

Variations in grief, anxiety, depression, and health among family caregivers before and after the death of a close person in the context of palliative home care.
Death Studies 44(9), 531-539. DOI: <https://doi.org/10.1080/07481187.2019.1586797>

Dit onderzoek bekijkt of er longitudinale verbanden bestaan tussen rouw, gezondheid en symptomen van angst ('anxiety') en depressie. De participanten zijn mantelzorgers in palliatieve zorg die een dierbare zijn verloren. Rouw van de participanten was stabiel gemeten over alle verschillende testmomenten maar angst, depressie en gezondheid varieerde significant. Er zijn geen significante verschillen gevonden tussen de 'interventie' en control groep. De conclusie is dat rouw als constant fenomeen bestaat, en los staat van symptomen van angst en depressie.

Harrap, D., & Collins, E.

Spiritual Care and the Artes Moriendi

Thanatos 9(2), 100-127. DOI:

https://thanatosjournal.files.wordpress.com/2021/01/harrap_collins_spiritualcareandartes_moriendi.pdf

Dit artikel onderzoekt of de historische literatuur van de Ars Moriendi nuttige tools of kaders kan geven voor moderne palliatieve zorg. Hierin wordt spirituele zorg onderscheiden in twee groepen met een meer palliatief element waarin de angst voor de dood wordt geadresseerd voordat wordt gekeken naar een meer religieus element waarbij rituelen en het geloof worden gebruikt om diegene voor te bereiden op het einde van hun leven. Het doel van moderne palliatieve zorg is naast het verzachten van pijn om de patiënt een gevoel van 'agency' te geven zodat ze weten dat zij nog besluiten kunnen nemen over onderwerpen die ertoe doen. De Artes Moriendi kan gebruikt worden om moeilijke besluiten over de dood bespreekbaar te maken.

Bear, L. et.al.

'A Good Death' During the Covid-19 Pandemic in the UK

Research report.

http://eprints.lse.ac.uk/104143/4/GoodDeath_Report_FINAL.pdf

Een team van antropologen van de London School of Economics heeft onderzoek gedaan in april 2020 naar 'kwetsbare groepen' in de samenleving rondom de vraag: hoe ziet een 'goede dood' eruit. Het rapport geeft aanbevelingen hoe de overheden moeten communiceren, hoe ze mensen kunnen voorbereiden op mogelijk sterven door COVID-19. De conclusie luidt als volgt (niet heel verrassend):

Across communities, a 'good death' in these challenging circumstances means allowing the deceased to die with company (ideally that of loved ones, or someone who can provide spiritual support), ensuring their body undergoes appropriate ritual procedures (even if the ritual has been modified for the pandemic), and respecting their wishes regarding burial or cremation.

Diversen

Hoeyer, K. & Olejaz, M.

Desire, duty and medical gifting: how it became possible to long for a useful death

Mortality 25(4), 418-432. DOI: [https://doi-](https://doi.org/tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1080/13576275.2019.1684252)

[org.tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1080/13576275.2019.1684252](https://doi.org/tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1080/13576275.2019.1684252)

Een algemene aanname in sociale wetenschappen is dat donatie van een lijk een opoffering is. Maar in Denemarken zijn er mensen die graag nuttig willen zijn na hun dood door het

doneren van hun organen of door het doneren van hun lichaam aan onderzoek. Door interviews met Deense inwoners over de dood en donatie zijn de onderzoekers erachter gekomen dat sommige mensen *verlangen* naar nuttig zijn na hun dood en dat dit een manier is om waardigheid en betekenis te geven aan hun dode lichamen.

Robins, D. & Smith, R.

Hidden labour in funeral directing: providing care to 'difficult' dead bodies *Mortality*

26(1), 100-111. DOI: <https://doi->

[org.tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1080/13576275.2020.1784121](https://doi-org.tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1080/13576275.2020.1784121)

Dit artikel onderzoekt door middel van een casus hoe begrafenisondernemers bepaalde verborgen vormen van werk verrichten als het gaat om overleden controversiële criminelen. Zebreiden het concept van de 'difficult dead' uit waar het vooral gaat om deze mensen die wettelijke en morele codes hebben verstoord. Het gaat specifiek om de manier waarop begrafenisondernemers zorg moeten bieden aan de stoffelijke resten van hen die morele afkeer geven. Het is niet duidelijk beschrijven in 'funerary codes' of in academisch onderzoek hoe er moet worden omgegaan met deze 'moeilijke' lichamen.

Køster, A.

Longing for concreteness: how body memory matters to continuing bonds

Mortality 25(4), 389-401. DOI: <https://doi->

[org.tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1080/13576275.2019.1632277](https://doi-org.tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1080/13576275.2019.1632277)

De theorie van 'continuing bonds' wordt in dit paper uitgebreid met het idee dat lichaamsgeheugen (body memory) voor een mogelijkheid kan zorgen om de band met een overleden iemand voort te zetten. Dit artikel geeft voorbeelden van mensen die jong een ouder hebben verloren en hoe het feit dat zij geen body memory hebben van diegene hen heeft beïnvloed. De nabestaande heeft een gevoel van vertrouwdheid (feeling of familiarity) nodig om de band voort te kunnen zetten.

Árnason, A., & Hafsteinsson, S.B.

A funeral for a glacier: Mourning the more-than-human on the edges of modernity

Thanatos 9(2), 46-71. DOI:

https://thanatosjournal.files.wordpress.com/2020/12/arnason_hafsteinsson_funeralforaglacier.pdf

Huidige westerse maatschappijen veranderen richting een grotere openheid naar de dood en tonen rouw meer publiekelijk zoals bijvoorbeeld miskramen of doodgeboren baby's. In dit artikel ligt de focus op het rouwen van natuurlijke fenomenen zoals de gletsjer Ok in IJsland. Zij halen hier Ariès werk aan maar zeggen wel dat het geen terugkeer is naar 'tamed death' maar dat de taboe rond de dood wel minder wordt. De auteurs wilden onderzoeken of het feit dat mensen rouwen om een gletsjer iets zegt over de huidige staat van de dood in de Westerse wereld.

Doka, K.J. (reviewer)

Walter, T. (2020). *Death in the modern world*. (Boek review)

OMEGA 81(3), 523-524. DOI: <https://doi-org.tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1177%2F0030222820914430>

Dit boek gaat over de verscheidene manieren waarop moderniteit de doodssystemen ("death systems") van moderne maatschappijen uitdaagt. De vijf verschillende delen gaan over moderniteit, risico, cultuur, de natie en globalisatie. Walter ziet moderniteit en globalisatie als factoren die doodssystemen dichterbij brengen terwijl de natie, cultuur en risico verschillen voortbrengen in de manieren waarop er met de dood en verlies om gegaan wordt in verschillende maatschappijen.

Van Overmeire, R., & Bilsen, J.

COVID-19: the risks for funeral directors

Journal of Public Health 42(3), 655. DOI: <https://doi-org.tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1093/pubmed/fdaa089>

Een kort artikel over de risico's voor begrafenisondernemers tijdens Covid-19. De auteurs maken zich zorgen over het feit dat er geen onderzoek gedaan wordt naar de manier waarop dit begrafenisondernemers beïnvloedt. Ze adresseren de mogelijke fysieke en mentale gezondheidsrisico's gebaseerd op de kleine hoeveelheid artikelen die wereldwijd wel bestaan.

Jacobsen, Michael H., and Anders Petersen. 2020.

The Return of Death in Times of Uncertainty—A Sketchy Diagnosis of Death in the Contemporary 'Corona Crisis'

Social Sciences 9, no. 8: 131. <https://doi.org/10.3390/socsci9080131>

Reflectief artikel over de omgang met de dood in tijden van corona. Is de culturele omgang met de dood veranderd onder invloed van de pandemie?

Faro, L. (2021)

Monuments for stillborn children and disenfranchised grief in the Netherlands Recognition, protest and solace

Mortality 26:3, 264-283, DOI: [10.1080/13576275.2020.1779202](https://doi.org/10.1080/13576275.2020.1779202)

Onderzoek naar de impact van monumenten voor kinderen die bij de geboorte zijn overleden op de ouders. Het artikel laat zien dat we deze monumenten moeten begrijpen in de context van een verandering in visie op rouw: van 'breaking bonds' naar 'continuing bonds'. Deze verandering in visie leidde tot de opkomst van deze monumenten.